DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 64. **Donderdag 13 December.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

De Tweede Kamer heeft langdurige zittingen gewijd aan eene zaak, die sedert eenige weken tot veel geschrijf had aanleiding gegeven, en daarbij ook tot insinuatiën, welke bij de toelichting van dat gebeurde en de beraadslaging in het algemeen het best, door feiten en cijfers, wederlegd zijn. Wij bedoelen de zaak der Indische duiten-plaatjes.

Het was goed dat de Regering niet terugtrad voor de mededeeling van het proces-verbaal, betrekkelijk het gebeurde; dat zij, bij monde van de Ministers van Finantiën en Koloniën, niet terugtrad voor de kennisgeving van den loop van zaken, bijzonderheden en cijfers van de koper-waarde, munt-stempeling, enz. Dat was het feitelijke van de zaak rondborstig openleggen, en gaf haar kracht om zegevierend uit den strijd te komen, die te dezen aanzien tegen haar gevoerd werd, en deed ten slotte zelfs velen zich aan hare zijde scharen, die op den voorgrond ophelderingen hadden gewild en uitgelokt.

Maar eens die ophelderingen verkregen hebbende, moest, mogt de Kamer toen verder gaan? En terwijl niemand de eerlijkheid, de goede trouw der Ministers mogt weêrspreken, moest, mogt zij tot een maatregel van geheel buitengewonen aard besluiten, waaruit toch altoos min of meer de gevolgtrekking moest worden afgeleid, dat de Kamer niet ten volle voldaan was over de ontvangene mededeelingen? Kon, mogt de Kamer hier overgaan tot eene *enquête?* Eens daargelaten, of zij niet in de bewindvoering zou hebben ingegrepen, gelooven wij dat enquête hier, na de bekomene inlichtingen, niet meer te pas kwam, dat het zou geweest zijn eene onverdiende blaam werpen op de twee betrokken Ministers, in eene zaak, waarbij, door den loop dien zij genomen heeft, ten slotte de schatkist met ruim twee tonnen schats is bevoordeeld. De lezing van de debatten toont het helder aan.

Waartoe kon, in die omstandigheden, eene *parlementaire enquête* anders leiden, dan tot ondermijning of omverwerping van het Ministerie, en om bij den onnadenkende den grond tot allerlei verdenking te geven, »daar dan toch de Vertegenwoordiging zich niet voldaan had gevonden en tot een buitengewonen maatregel de toevlugt had genomen.« Niet anders ware er geredeneerd; en te regt; en dat werd verhoed, daarmeê mogen we het Vaderland geluk wenschen. Want mogen er — gelijk de heer GROEN VAN PRINSTERER juist opmerkte — mogen er al aanmerkingen op de zaak te maken zijn, op welke handeling van dien of anderen aard zullen zij niet te maken wezen, vooral wanneer staatkundige driften zich daarvan meester maken. Het hoofdpunt was hier de goede trouw en naam van Nederlandsche staatsdienaars; en deze, wie twijfelde er aan, trad onverlet uit den strijd.

De *parlementaire enquête* is een regt der Vertegenwoordiging; wie betwist het; maar de geschiedenis ligt open ten bewijze van het gevaar, dat er bestaat, als men daarvan te ligtvaardig gebruik maakt, als men daarmeê op het administratief gebied ingrijpt; wij willen niet eens veronderstellen, dat men het tot een louter »staatkundig werktuig« tot een »oorlogsram« van partijbedoeling wilde aanwenden. Dit jaar nog werd door de aanwending van dat regt op »oorlogs-administratie« Engeland tot op zijne grondslagen geschud, volgens bevoegde beoordeelaren het parlementair gezag te verre uitgestrekt, met groot gevaar voor de toekomst, terwijl het dadelijk gevolg was de omverstooting van het bewind, en, gedurende vele maanden, de ondermijning van alle gezag, meer dan men dit in het wetlievende Engeland gewoon was. *Parlementaire enquête* is, redelijkerwijs, 't zij voor speciale wetgevingen nuttig, of het is een uiterste middel, en dan buitengewoon, exceptioneel. Nu vragen wij of hier het een of het ander geval bestond, of hier aanleiding was tot een onderzoek, dat zich, hoe men 't neme, oploste in wantrouwen, dat moest voeren tot stremming van de dienst in gewigtige oogenblikken, dat buiten af zou worden geëxploiteerd ten nadeele van een van 's lands dierbaarste belangen, het geloof aan de onkreukbaarheid zijner staatslieden, en noodwendig er toe moest leiden om of de Regering of de Kamer te doen wijken. En gesteld dat alles ware niet gebeurd, de enquête ware in dit stuk grondwettig, wat kostbare tijd ware er nog verspild, wat al Nederlandsche *bluebooks* waren opgestapeld, om iets te onderzoeken — waarover men in de tegenwoordige of vroegere discussiën, in technische werken van hier en elders zich waarlijk genoeg licht kan verschaffen.

Herinneren wij nu in korte trekken den loop der discussiën.

De heer THORBECKE had, in de zitting van eergister, het plan van *enquête* geopperd.

De heeren DULLERT en BLAUPOT TEN CATE zonden het voorstel daartoe in. Gister werd de geheele dagzitting aan de beraadslaging daarover gewijd.

Tegenover dat voorstel plaatste de heer ELOUT VAN SOETERWOUDE eene motie van orde, luidende: »De Kamer, gehoord de gegeven inlichtingen, gaat over tot de orde van den dag.«

In niet ondubbelzinnige woorden gaf de heer ELOUT te kennen, dat die motie *de bedoeling* had, om door de Kamer het gedrag der Ministers, met betrekking tot de zaak in quaestie, volledig te doen goedkeuren. Als zoodanig werd die motie dan ook door verschillende sprekers begrepen, en ook door den Minister van Buitenlandsche Zaken, die ongeveer het volgende zeide: »Het is geen gewone »*ordre du jour*«. Het is eene sluiting der beraadslaging op een bepaald motief, namelijk, nadat men de inlichtingen heeft gehoord. Dat is dus eene goedkeuring van die inlichtingen; dat is, dat men over de bekomen inlichtingen te vreden is, want anders mogten de discussiën niet worden gesloten.«

De hoofden der Thorbeckiaansche partij, ziende dat de motie met eene talrijke meerderheid zou worden aangenomen, beproefden nu aan die motie elke beteekenis van goedkeuring op het gedrag der Ministers te ontnemen. Zij beweerden, dat die motie niets anders was dan de verklaring, dat inlichtingen *gehoord* waren; maar dat de beslissing over het gehouden gedrag zou worden genomen, na eene enquête.

Die uitvlugt werd hun evenwel spoedig afgesneden; want de Minister van Finantiën verklaarde, dat de Regering de motie alleen aannam in den zin waarin de voorsteller die had toegelicht, en wie zich daarmede niet kon vereenigen, moest er tegen stemmen, opdat er eene zuivere positie ontstond.

De voorsteller zelf, de heer ELOUT, voegde nog eens uitdrukkelijk daarbij, dat de motie strekte: »als een »blijk van vertrouwen der Kamer in de naauwgezetheid, »eerlijkheid en volkomen behartiging van 's lands be»langen door de Ministers, en als blijk van tevreden»heid over de bekomen inlichtingen.«

De motie, in dier voege geadstrueerd, werd met 45 tegen 16 stemmen aangenomen.

Wij herhalen 't, wij wenschen het Vaderland geluk met die uitkomst: niet zoo zeer omdat de regtschapenheid van zijne staatsdienaren daardoor uitkwam; die was boven verdenking verheven; maar, omdat de overgroote meerderheid der Vertegenwoordiging daardoor getoond heeft geen noodlottig spoor te willen optreden; de grenzen harer magt niet te overschrijden; wars te zijn van misbruik van hare regten, dat tot niets anders kan voeren dan tot meer dan omverwerping van een bewind; want het zou in zijnen treurigen nasleep hebben schokking der maatschappij, ondermijning van ware vrijheid.

Te regt zeide dan ook — om op geen vreemd gezag te wijzen — de tegenwoordige Minister van Justitie bij de beraadslaging over de wet regelende het regt van onderzoek (*enquête*): »Ik meen dat men bij het toekennen van een zoo uitgestrekt regt zeer voorzigtig moet zijn, en dat het gezag, hetwelk dit regt verkrijgt, indien anderen het niet reeds aan banden hebben gelegd, *zelf het daaraan moet onderwerpen*.«

Den 10 December is te Amsterdam de eerste steen gelegd aan den grondslag van het *Gedenkteeken aan Nederlands Volksgeest*, in 1830 en 1831.

Zij, die zich 's lands zorgvollen toestand voor het vierde eener eeuw herinneren, de vaderlandsche geestdrift, die allen tot één doel vereenigde, de krachtige handhaving van Neêrlands zelfstandigheid en eer, zullen met belangstelling deze verzinnelijking van immer gedenkwaardige dagen vernemen. Het is eene hulde aan de opoffering van veler leven, van algemeene medewerking tot schraging van het Vaderland. Het was aan een dertienjarigen burgerwees ten deele gevallen, in het kleed, dat eenmaal VAN SPEYK en NANTZING droegen, den eersten steen van dit gedenkteeken op het Damplein te leggen, onder het oog van de overheden en vele genoodigden, omwapperd door de vlaggen van Nederland, Oranje en de hoofdstad.

Het was de baron SCHIMMELPENNINCK V. D. OIJE, die een kort maar hartelijk woord sprak ter herinnering en tot opwekking van het jongere geslacht, om in tijd van nood de grootsche vaderlandsche voorbeelden te volgen; het was de heer VAN DAM VAN ISSELT, die ten slotte van de plegtigheid het woord voerde in gelijken vaderlandschen geest: het kwam beide woordvoerders toe, wegens hunne deelneming aan de gebeurtenissen bij de verdediging van den vaderlandschen bodem. Hunne woorden werden luide toegejuicht, zoowel als die van den vice-president der Vereeniging *het Metalen Kruis*, die, in den persoon des Burgemeesters der stad Amsterdam, als waardige hoofdstad des Rijks, voor hare krachtige medewerking tot bereiking van het doel dank zegde; en waarop de burgemeester betuigde, dat zijne goede stad altijd gaarne het voorbeeld zou geven waar het met Oranje aan 't hoofd, de handhaving geldt van Neêrlands eer.

Er zijn hier niet vele woorden noodig: de plegtigheid, de beteekenis van het gedenkstuk spreken tot het Nederlandsch gevoel.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Nieuwe geruchten van pogingen tot weder-aanknooping van vredesonderhandelingen, — van de zending van den graaf van Stackelberg naar Petersburg, — van vertoogen van Beijeren en Saksen aldaar. Doch met zekerheid blijkt deswege nog niets, en uit den aard der zaak zal men nog niet zeer spoedig weten waaraan men zich te houden hebbe. Inmiddels duren de oorlogstoerustingen over en weder voort.

Te Parijs verhaalt men op nieuw, dat in het aanstaande jaar de Engelsche zeemagt alléén in de Oostzee zou opereren; iets, hetgeen echter nog alle bevestiging verdient.

RUSLAND.

Men schrijft uit Petersburg, dat Beijeren en Saksen hun verlangen aan den dag gelegd hebben om den vrede op den grondslag der vier waarborgpunten te zien sluiten.

— Uit Warschau wordt van den 8 dezer gemeld, dat alle hoop op het levensbehoud van vorst Paskewitsch opgegeven schijnt te zijn.

De generaal-intendant te Warschau, graaf Oppermann, heeft eene proclamatie, tot de groote leverantien aan het Westerleger des rijks betrekkelijk, in het officieel dagblad openbaar gemaakt.

— Een eskader van 10 Russische stoom-schroef-kanonneerbooten, door een stoomschip van oorlog vergezeld, is van Kroonstadt in de haven van Sweaborg binnengeloopen.

LATERE BERIGTEN.

Parijs, 12 Dec. De Koningin van Spanje heeft aan den maarschalk Pélissier het grootkruis der orde van Ferdinand verleend en een zeker aantal kruisen van dezelfde orde ter beschikking der Fransche regering gesteld, om onder de militairen van het leger in het Oosten te worden verdeeld.

Turijn, 12 Dec. De Koning is gisteren avond albier aangekomen.

Madrid 11, Dec. De betaling van het halfjaar rente der schuld zal 15 dezer te Parijs en Londen worden gehouden. Het voorstel om den grooten centralen spoorweg met pien van Saragossa te verbinden, is goedgekeurd.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN WOENSDAG, 12 DECEMBER.

De VOORZITTER deelt mede dat zijn ingekomen al de sedert het reces bij de Tweede Kamer aangenomen wetten; — voorts een aantal koninklijke besluiten en missives van verscheidene Min. ten geleide van mededeelingen of stukken, — waaronder eene missive van den Minister van Financien, verzoekende dat de Kamer zoo spoedig mogelijk behandele het ontwerp nopens het entrepot van meel. — Aan dit verzoek zal worden voldaan.

Daarna zijn de afdeelingen zamengesteld en is de zitting gescheiden.

Tweede Kamer.

VERVOLG DER DAGZITTING VAN DINGSDAG, 11 DECEMBER.

(*Vervolg.* Zie ons vorig N°.)

De heer THORBECKE zegt dat men niet zijn voorstel, maar zijn persoon bestrijdt. Hij wil niet onderzoeken of dit niet soms met smaad, met grofheid geschiedt; soms geschiedt het met beleefdheid en dan kan hij het met heuschheid beantwoorden. Grofheid, insolentie pleegt hij voorbij te gaan met stilzwijgen, waarvan de beteekenis voor ieder niet twijfelachtig was. Hij kent den Min. van Buitenl. Zaken en den heer Groen van Prinsterer veel talent toe, doch al hadden zij tien of twintig malen meer talent, gelooft hij niet, dat het hun gelukt zou zijn zulk een commentarius te geven, als zij aan zijne woorden van gisteren hebben gegeven. Hij heeft niet voorgesteld de discussien te sluiten, maar dat hij niet wilde medewerken tot voortzetting van de discussien over deze zaak. Hij heeft niet gezegd dat de zaak niet vatbaar was voor discussie, maar dat, als zij zoo wierd voortgezet, zij tot geen uitkomst zou leiden; dat zij zoo niet zou worden opgehelderd. Hij heeft gesproken van eerlijkheid. Waarom? Omdat de Minister van Financien er van gesproken had. Men heeft gezegd: eerlijkheid heeft eene dubbele beteekenis. Bij hem niet. Bij hem is politieke eerlijkheid de naauwgezette en regtvaardige wijze waarop een staatsman het publiek belang betracht. De Min. van Buitenl. Zaken heeft het doen voorkomen, alsof Spr. de Vergadering het stilzwijgen wilde opleggen. Hij heeft alleen gesproken van het opleggen van stilzwijgen aan de reclames van belanghebbenden, dat wil zeggen door licht te verspreiden, waartegen geen klagt kon opkomen. Men heeft gezegd, dat het hem te doen was om onderdrukking van verder onderzoek, maar zijn indruk is geweest, dat de Ministers van Kolonien en Financien hadden moeten opstaan, en zeggen: wij zijn voor de enquête. Dit had meer afgedaan. Hij wenscht niet dat men aan de motie onderschuive wat er niet in ligt. Spr. verdedigt de enquête en vraagt: bestaat er grond voor? Hij gelooft dit. De motie van orde is de goedkeuring van het gebeurde. Spr. zegt: neen, dat men haar voor dat geval motivere. Hij wenscht opregtheid, en dat men aan de motie alle duidelijkheid geve.

De heer VAN BOSSE motiveert zijne stem tegen deze motie van orde. Hij zal nu niet treden in de behandeling der hoofdquaestie en ook niet spreken over de voorgestelde enquête; dat zou zijn een anticiperen op de discussiën over het voorstel tot het houden eener enquête. Spreker is tegen de motie van orde, omdat hij niet zoo gelukkig is als de heer van Goltstein, die na de gehouden redevoeringen van de Ministers van Koloniën en van Finantiën, verklaarde volledig ingelicht te zijn. Er blijven bij hem, Spreker, nog onderscheidene punten over, waaromtrent hij nadere ophelderingen verlangt. Maar hij is tegen de motie van orde om de wijze, waarop die is voorgedragen en verdedigd. Hij heeft daarin niets anders gevonden dan de strekking, die men gewoon is van die zijde in de Kamer op te merken, namelijk van insinuatie tegen wat men noemt de oppositie, die men ons heeft voorgesteld als slechts optredende ter verdediging van particuliere belangen. Spreker wil geen feillooze Ministers, maar waar men eene feil vindt, heeft men het regt om te onderzoeken of 's lands belang verkort is en of er betere voorwaarden hadden kunnen worden bedongen. Dat is de eenige vraag, die hier valt te onderzoeken. Bij zoodanig groot vertrouwen, als aan de Regering omtrent de Indische munt is gegeven, zonder dat de Nederlandsche voorschriften nopens de comptabiliteit daarop van toepassing zijn, daar heeft de Kamer het regt om van de Ministers rekenschap hunner handelingen te vragen. De geheele taktiek, die men hier volgt, is deze: dat men hen, die twijfelen over de handelingen der Regering (niet over hare eerlijkheid, want die is er buiten), van partijdigheid beschuldigt; dit is dezelfde taktiek als die van 1853. Ook toen werden de inzigten en bedoelingen van hen, die voorstellen deden, in verdenking gebragt en werden zij beschuldigd van, in plaats zaken te behandelen, personen op het oog te hebben gehad. Die taktiek is in 1853 geslaagd, en wat was daarvan het gevolg? Dat men veel verder is moeten gaan; dat was het gevolg van die taktiek.

De heer VAN NISPEN VAN SEVENAER merkt op, dat het hier eene hoogst gewigtige zaak geldt. Gisteren heeft de Minister van Koloniën verklaard, dat hij het meest mogelijke licht over deze zaak wil verspreid hebben. De indruk, dien de rede, gisteren door den Minister gehouden, op hem gemaakt heeft, is deze: dat hij geene aanleiding heeft gevonden, om het er voor te houden, dat de Ministers in deze zaak niet met naauwgezetheid 's lands belang hebben behartigd. Met dien indruk, stemt hij voor de motie van orde. Had hij dien indruk niet, niets zou hem kunnen bewegen, die motie goed te keuren.

De heer DE POORTER is tegen de motie van orde, omdat er nog veel is, dat z. i. niet behoorlijk is toegelicht.

De heer VAN DER LINDEN zegt, naar aanleiding der rede van den heer Groen, dat deze spreker minder gevraagd heeft wat nuttig is, dan wel wat het doel der personen is. Daardoor heeft de heer Groen de zaak tot eene partijquaestie gemaakt, even als dit geschied is in 1853; toen werd gezegd: onderzoek het voorstel niet, want het komt van die (van sprekers) partij. Men zeide, dat het doel met de voorgestelde enquête niets anders is, dan om den Minister van Koloniën, met smaad overladen, naar Oost-Indie te doen vertrekken. Spreker was niet voornemens over hoofdstuk XI het woord te voeren, maar nu meent hij toch te moeten herinneren, dat hij reeds drie jaren geleden op de emancipatie der slaven en de verbetering der zaken in de West heeft aangedrongen. En wat heeft de Minister nu in al dien tijd gedaan? Hij heeft nopens dit alles niets voorbereid. En de heer Groen zelve ondersteunde nog tot voor veertien dagen eene motie van orde ten aanzien der slavernij, die niet was tot lof en eere van den Minister van Kolonien. Spreker vraagt, of daarop ook van toepassing is, dat het was eene *smadelijke motie?* Spreker acht het onvoorzigtig om ten deze een onderzoek te vreezen. Door het in te stellen onderzoek moet alle verdenking verdwijnen. Hij vraagt of het voorzigtig is te doen voorkomen, als of het hier eene partij-quaestie gold? en of men nu niet zal zeggen, dat de heer Groen eigenlijk de beschuldiging geconcentreerd heeft en er eene kabinets-quaestie van heeft gemaakt, — Bij hem zijn verscheidene punten nog niet opgehelderd. In de Memorie van Beantwoording, bijv., die den 6 November werd ingezonden, komt de verzekering voor, dat aan het Amsterdamsche Huis de vergunning tot het vrijelijk invoeren van koperen bladen of reepen is toegestaan, terwijl die vrijdom eerst twee dagen later is verleend. Er zijn ook nog meer punten, die hem nog niet duidelijk voorkomen.

De heer VAN HOËVELL zegt alleen tot dus ver over deze zaak te hebben gezwegen, niet uit gebrek aan belangstelling, maar omdat het eene zeer teedere zaak geldt, en hij, alvorens daarover zijn gevoelen mede te deelen, alle inlichtingen wenschte te ontvangen. Hij heeft het daarom betreurd, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken er heden morgen het karakter van eene politieke quaestie aan heeft willen geven. In 1853 was dit evenzeer het geval. Thans wordt er licht verlangd, opdat iedere schijn van vermoeden wegens verkeerde handelingen verdwijne; de Minister van Kolonien zeide gisteren, dat hij het meeste licht over deze zaak verlangt en nu zegt men, dat het verlangen naar onderzoek het werk is van de oppositie. Spreker zal stemmen voor de motie van orde, zoo als die thans luidt, namelijk dat de Kamer, gehoord de gegeven inlichtingen, overgaat tot de orde van den dag. De Minister van Buitenl. Zaken, wilde in die motie lezen, dat de Kamer daardoor de handelingen der Ministers goedkeurde, maar dat staat er niet in. Spreker wenscht blootelijk thans nopens dit onderwerp over te gaan tot de orde van den dag, om later het noodige licht te verkrijgen. Ook voor Spreker is er nog veel duisters in deze zaak gelegen. Hij zal slechts een punt opnoemen. De Minister van Kolonien heeft gisteren verzekerd, dat hij nimmer een ander aanbod tot het munten à *f* 9 of *f* 7 heeft ontvangen, dan te gelijk dat het pletten à *f* 40 wierd toegestaan. Deze twee zaken waren altoos gezamenlijk. Op 13 Maart ll. heeft hij juist daarover eene vraag aan een der fabrikanten gedaan, en hij heeft daarop van den heer de Heus uit Utrecht, een antwoord ontvangen, waarin deze zegt, dat door hem den 24 Januarij ll. is aangeboden om alléén het munten aan te nemen tegen *f* 7 per 100 Ned. ponden. En nu vraagt Spreker of een nader onderzoek niet noodig is.

De MINISTER VAN JUSTITIE verklaart, dat de gehouden discussien op hem dien indruk hebben gemaakt, dat door de discussie de zaak niet tot klaarheid is te brengen. Wat is eigenlijk de grond der zaak? Er bestaat een contract. Er kan daarbij onbehoorlijk gehandeld zijn, zoo zelfs dat de strafwet van toepassing kon zijn. Een der partijen kan ook gesurpreneerd zijn geworden en dan kan er eene civiele actie tot ontbinding der overeenkomst worden ingesteld. Er kan dus eene civiele of criminele actie ontstaan, maar wat kan de Kamer nu doen? Ieder heeft in zijn particulier inlichtingen ontvangen en men wil nu alles opgehelderd hebben. Maar de geheele discussie loopt over algemeenheden en er kan dus geene aanleiding zijn om tot eene uitkomst te geraken. De Kamer kan zich hier niet tot eene regtbank constitueren. En wat nu de zaak zelve aangaat, zijn advies in deze was, dat de uitbesteding niet anders kon plaats hebben, dan geschied is, en dat de Minister van Kolonien alles heeft gedaan met het doel om het welbegrepen belang der schatkist te bevorderen.

De MIN. VAN KOL. herhaalt het, dat zijn doel alleen is om alle mogelijke ophelderingen en toelichtingen te geven. Wat den brief van den heer de Heus aangaat, (waarover de heer van Hoëvell sprak), Z. Exc. verklaart op zijn eer dat het niet zoo is, zooals het in dien brief wordt voorgesteld. Hij heeft nooit met dien heer in dien geest gesproken, dat de munting los was van de pletting, nadat het besluit genomen was, dat de muntslag afzonderlijk zou plaats hebben; toen werd het aanbod gedaan om voor *f* 7 te munten, mits daaraan de versmelting verbonden ware. Door den heer van der Linden was gewezen op het verschil van datums der Mem. van Beantw. en het besluit houdende den vrijdom van invoerregten. Z. Exc. antwoordt daarop, dat de datum der beschikking van den Minister van Finantien is van 7 November, maar dat er gedachtenwisseling aan den datum dier resolutie was voorafgegaan. Z. Exc. wist dus dat die beslissing genomen was, maar de expeditie van het besluit geschiedde twee dagen later. Z. Exc. zal met den heer van der Linden niet twisten over zijn zesjarigen werkkring als Minister van Kolonien. Maar die Spr. heeft ook gezegd, dat hij, Minister, niet onder verdenking mag liggen. De Minister wenscht ook de meeste duidelijkheid, en de motie van orde geeft daartoe de gelegenheid.

De heer VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT zegt, dat een ieder het regt heeft om den zin van de motie van orde voor zich zelve uit te leggen, maar geen lid, zelfs geen Minister heeft het regt om aan de motie eene andere beteekenis te geven, dan er in staat te lezen, namelijk, dat de inlichtingen *gehoord*, blootelijk gehoord zijn. Als zoodanig beschouwt hij de motie. De heer Groen heeft deze gelegenheid te baat genomen om de geheele discussie weder te openen. Hij zal dien Spreker in zijne rede niet volgen, maar hij zal slechts één punt opnemen: de zinspeling namelijk op eene soortgelijke positie, toen men de verklaring van vier Nederlandsche Ministers stelde tegenover die van een vreemd diplomaat. Spr. herinnert zich maar al te zeer die zaak. Ook daar waren duistere punten in de zaak gelegen; maar hier is er een essentieel punt van verschil, namelijk dat hij toen een onpartijdig onderzoek verlangd en aangedrongen heeft op de overlegging der stukken; hier integendeel zien wij dat het Ministerie zich tegen een onderzoek verzet. Alles overtuigt Spr., dat het is in het belang van den Minister van Kolonien, om een onderzoek ten deze te doen plaats hebben,

De MIN. V. BUITENL. ZAKEN zegt, dat het hem aangenaam is gehoord te hebben, dat hij zich vergist heeft nopens de woorden, gisteren door den heer Thorbecke gebezigd of die hij meent gebezigd te hebben. Die Spr. heeft nu heden te kennen gegeven, dat men de motie van orde *moet* nemen, zooals zij in hare woorden ligt. Maar Z. Exc. moet hem toch herinneren aan hetgeen in sprekers vorige loopbaan is geschied. Door den heer Groen was wel eens een amendement voorgesteld, waaromtrent door den heer Thorbecke, toen deze Minister was, steeds werd aangemerkt, dat het niet te doen was om het amendement, maar om de rede, die er de beteekenis aan gaf. En zoo zegt Z. Exc. ook: de bedoeling der motie is die, welke er door den voorsteller aan gehecht is bij de toelichting. Die bedoeling is, dat de Kamer verklare, dat de Ministers steeds 's lands belangen behartigd hebben. Z. Exc. nu heeft niets gezegd, waaruit volgt, dat er een wasem van partijdigheid op de oppositie was geworpen. Dat kon ook niet; want die leden, welke zich tegen de motie hebben verklaard, zijn geen oppositie; zij stemmen dan eens voor, dan eens tegen het Ministerie. Hoe zou Z. Exc. dit dan hebben kunnen doen?

De heer THORBECKE doet nog uitkomen, dat hij ook hier hetzelfde doet, als voor eenige jaren, ten aanzien der amendementen van den heer Groen. Hij bestrijdt niet de motie zelve, maar de commentaire. Men zegt: de motie drukt uit, dat de Ministers in 's lands belang gehandeld hebben. Als dat zoo is, zullen zij zich dan met zoo weinig tevreden stellen, nu er nog zoo veel onduidelijks in de zaak is overgebleven? Hij kan dit niet aannemen. Welk slot de discussiën ook hebben mogen, het kan niet die beteekenis hebben, welke het meest gewenscht kan zijn, namelijk, dat de Ministers, door de gegeven inlichtingen, volkomen geregtvaardigd worden. Hij kan voor de motie stemmen, juist omdat hij meer licht verlangt, maar niet op grond van de daarbij gevoegde bedoeling. Onderstel eens, dat de discussie zelfs eindigde met eene goedkeuring van de handelingen der Regering. Kan zoodanige goedkeuring het gevolg zijn van deze discussie? Is er hier een eigenlijk onderzoek ingesteld? Zijn de vragen en antwoorden behoorlijk geresumeerd? Dit alles moet hij ontkennend beantwoorden.

DE MIN. V. BUITENL. ZAKEN neemt nogmaals het woord op, om te doen uitkomen, dat de rede van den vorigen Spreker eigenlijk daarhenen wil, dat, al had ook de Kamer eene volkomen verklaring van goedkeuring gegeven, dit dan nog niets zou afdoen, omdat er dan nog eene enquête zou noodig zijn. Maar waartoe dan al de discussien over de begrooting en ter gelegenheid der begrooting? Deze tot niets te herleiden is inderdaad eene anti-constitutionele strekking. Dit zou dienen, om dood te doen wat de heer Thorbecke toch wil, namelijk langdurige discussien.

De heer VAN HOËVELL merkt op, dat de bedoeling der rede van den heer Thorbecke deze is, dat, wanneer het onderzoek gesmoord wordt en als de Ministers zelve verlangen, dat dat onderzoek zal worden gesmoord, alsdan de motie, ook al hecht men er de beteekenis aan, dat er eene goedkeuring in ligt opgesloten, geene voldoende, geene afdoende beteekenis heeft.

De heer ROCHUSSEN wilde ook licht nopens de zaak verkrijgen; maar nu het blijkt, dat hoe langer de discussie gevoerd wordt, hoe meer helderheid daaruit is ontstaan, kan hij het nut eener enquête niet inzien. Bovendien eene enquête zal tot niets leiden, omdat art. 3 der wet van 1850 de Ministers uitsluit om gehoord te worden. Hij heeft overigens nooit getwijfeld aan de eerlijkheid der Ministers en van deze is hier ten duidelijkste gebleken.

De heer VAN DER LINDEN merkt op, dat hij zijne bezwaren nog volstrekt niet heeft voorgedragen. Zoo moet hij, in de eerste plaats, beantwoorden den Minister van Justitie, die zich beklaagde, dat de Ministers, nu en dan door sommige leden, ten gevolge van bijzondere mededeelingen, met vragen en opmerkingen worden overstelpt. Maar niemand kan toch beletten, dat er requesten bij de Kamer inkomen en zoo ook over het aanhangig onderwerp; maar de Kamer heeft zich, ten deze, voorbehouden, om over die requesten bij de discussie, over het XIe hoofdstuk te handelen. Door den Min. van Buitenl. Zaken was ook bedenking gemaakt, dat de zaak in deze discussie ten tweeden male is behandeld. Maar wie heeft daartoe aanleiding gegeven? De heer Wintgens, bij het IXde hoofdstuk voor zoo ver de Minister van Finantiën betrof, en daarop heeft de Kamer, na de verwijzing van den Minister van Finantiën tot zijnen ambtgenoot voor de Koloniën, besloten, er bij dat hoofdstuk op terug te komen. Spr. zal voor de motie van den heer Elout stemmen, omdat de discussie de Kamer niet verder kan brengen. Hij doet voorts uitkomen, dat de Min. van Kol. niet homogeen is met den Minister van Buitenlandsche Zaken. De Minister van Koloniën wil licht over de zaak verspreid hebben. De Minister van Buitenlandsche Zaken daarentegen wil alles doen, om de discussie af te breken. De Spreker komt nog nader terug op den datum van het rescript, tot het verleenen van vrijdom van inkomende regten voor de reepen koper. Zijne slotsom is, dat die vrijdom is verleend, zonder dat de Koning, die dien verleenen kan, was gekend,

munt, volgens de Memorie van Beantwoording, *was* de vrijdom reeds verleend, voor de magtiging gegeven was. Dit punt is dus nog in het geheel niet toegelicht. Ook zijn de handelingen bij de munt niet tot klaarheid gebragt; en zoo vraagt Spr. of er niet nog eene soort van deelname door den muntmeester bij deze zaak bestaat.

De heer GOLTSTEIN vraagt: welke is de beteekenis der motie? En zijn antwoord is deze: dat de bekomen inlichtingen voldoende zijn. Zoo althans vat hij die motie op en kan hij er zich volkomen mede vereenigen. Mogt deze zijne verklaring niet juist zijn, dan noodigt hij den voorsteller uit, om nader te verduidelijken de bedoeling der motie.

De MIN. V. FIN. komt op tegen de strekking van sommige redenaars, als of de Ministers de discussie zouden willen smoren. Verre van daar, maar zij hebben het stilzwijgen bewaard, met het oog op de motie. Zij beschouwen die motie in verband met de motieven van den voorsteller. Die er zich niet mede vereenigt stemme tegen, dan heeft men eene zuivere positie. Z. Exc. geeft vervolgens eenige nadere ophelderingen omtrent den verleenden vrijdom van invoer der koper. Reeds in October waren deswege onderhandelingen geopend. De vrijdom is behoorlijk toegelicht, de fabrikant meende, dat hij, om de goedkoopte, de plaatjes in Engeland kon laten maken; doch de Regering maakte daarin bezwaar, en toen heeft hij gevraagd het benefice der wet van 1 September 1854. Den 7 November is wijders aan den Koning voorgedragen den bedoelden vrijdom te verleenen, terwijl het rescript des Konings is van den 8 November; en toen is aan den fabrikant te kennen gegeven, dat, onder den noodigen waarborg, de vrijdom kon worden verleend.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE verduidelijkt nader wat het doel is zijner motie. Bij hem bestaat er geen twijfel, dat, als de Kamer verklaart, dat zij na de gegeven inlichtingen overgaat tot de orde van den dag, — zij door die inlichtingen bevredigd is. Spreker heeft met de heeren van Goltstein, den Minister van Finant en en anderen niets anders, dan de overtuiging van de naauwgezetheid, de eerlijkheid en de volkomen behartiging van 's lands belangen door de Ministers.

De heer L. D. STORM zegt, dat hij, na deze verklaring, zal stemmen tegen de motie, om de beteekenis, die er aan gehecht wordt. Hij blijft een onderzoek omtrent de zaak noodzakelijk achten, en kan dus met eene dergelijke verklaring der motie geen genoegen nemen.

De heer VAN ZUYLEN VAN NIEVELT doet dezelfde verklaring, en hij hoopt dat al degenen, die zijn gevoelen deelen, ook zullen stemmen tegen de motie, zoo als zij nu geïnterpreteerd is. Dan zal het blijken wie een nader onderzoek willen, ook in het belang der Ministers, en ook wie dat onderzoek willen smoren.

De heer VAN AKERLAKEN gelooft ook, dat er aan de eerlijkheid en de goede trouw der Ministers volstrekt niet valt te twijfelen. Maar wanneer aan de gedane motie de beteekenis wordt gehecht, dat de Kamer zich verzet tegen eene enquête en dat alle verdere vragen daardoor zijn afgesneden, dan is hij er tegen. Daaromtrent zou hij dus eene nadere inlichting verlangen.

De heer LUYBEN is ook voor de motie gestemd, overtuigd als hij is, dat het gouvernement heeft gehandeld met voorzigtigheid, beleid en regtvaardigheid, zoodat hij geen verder onderzoek begeert.

De heer VAN HOËVELL heeft nog een paar woorden in het midden te brengen. Na de nadere verklaring van den heer Elout, krijgt de motie eene andere strekking. Hij heeft zich gehouden aan de *woorden* dier motie. Nu is het zonderling, dat de voorsteller en de voorstanders der motie den moed niet hebben, om de woorden van goedkeuring uit te spreken. In de motie zelve staat er niets van; maar langs achterdeuren en omwegen wil men er die beteekenis aan hechten.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT is voor de motie, op grond dat de zaak nu tot geen verder licht zal leiden en omdat zijn eerste indruk is geweest, dat de Regering met de meeste loyauteit heeft gehandeld. Hij wil wel meer licht over vele punten verkrijgen, maar daartoe zal het best de gelegenheid bestaan bij de behandeling der prise en considération over de enquête.

De heer HOFFMAN is mede voor de motie, omdat de discussien, zoowel van gisteren als heden en ook bijzondere informatien hem tot goedkeuring der handelingen van de Regering stemmen.

De heer BIERUMA OOSTING zegt, dat men geenszins door een achterdeur of door omwegen de goedkeuring over de handelingen der Regering wil te kennen geven, en hij is volkomen overtuigd, dat zij 's lands belang met naauwgezetheid heeft behartigd.

De discussiën over de motie van orde worden hierop gesloten. In hoofdelijke omvrage gebragt, wordt de motie van den heer Elout van Soeterwoude *aangenomen* met 45 tegen 16 stemmen. — *Tegen* de heeren Reinders, Blaupot ten Cate, van der Veen, Hengst, Storm, Strens, Thorbecke, Hoynck van Papendrecht, van Zuijlen van Nijevelt, de Lom de Berg, van Bosse, Dullert, de Poorter, Zijlker, Westerhoff en Jespers.

De heer DULLERT herinnert, dat hij heden morgen met den heer BLAUPOT TEN CATE het voorstel tot enquête heeft gedaan. Hij heeft het beneden zich geacht gedurende den loop der discussien te antwoorden op de insinuatien, van onderscheidene zijden omtrent zijne bedoelingen gedaan. Hij heeft nogtans geene andere bedoelingen gehad dan in zijne woorden liggen; en een ieder, die zich vermeet eene andere bedoeling daaraan te hechten, maakt zich schuldig aan insinuatie en verdachtmaking. Het doel der voorstellers van de enquête was geen ander dan om licht te verspreiden in het belang des lands, van de Vertegenwoordiging en van de Ministers. Hij heeft reeds gezegd, dat er geen quaestie was van eerlijkheid, want dat de voorstellers de Ministers hielden voor eerlijke mannen. Nu de motie echter is aangenomen, waarin, na de gegeven inlichting, de goedkeuring van de handelingen der Ministers ligt opgesloten, zou het volhouden van het voorstel tot enquête zijn een noodeloos oponthoud. Hij heeft, omdat in de motie iets lag wat eerst bij nader onderzoek zou kunnen blijken, tegen de motie gestemd. Maar hij heeft nu bepaaldelijk het woord gevraagd, om hun voorstel in te trekken, omdat het toch, na de plaats gehad hebbende stemming, tot geene uitkomst zou leiden.

Deze zaak alzoo afgehandeld zijnde, geeft de heer VAN RAPPARD te kennen, dat deze twee dagen aan niets anders zijn besteed dan aan dit onderwerp; en aangezien daardoor het elfde hoofdstuk zelf buiten behandeling is gebleven, stelt hij voor, dat de discussie daarover zal worden voortgezet in eene avondzitting.

Dat voorstel wordt *aangenomen* met 31 tegen 30 stemmen, waarna de vergadering tot 's avonds ten 7½ ure wordt gescheiden.

AVONDZITTING VAN DINGSDAG, 11 DECEMBER.

De beraadslagingen over Hoofdstuk XI (Koloniën) worden voortgezet.

De heer VAN BOSSE wil niet terugkomen op de heden gehouden discussien. De Ministers van Finantien en van Kolonien hebben zich heden bereid verklaard op alle mogelijke vragen te antwoorden. Hij had aan het einde van die veelvuldige discussien over de motie van orde het woord gevraagd; hij had heden nog niet ten tweede male het woord gevoerd, maar toen ging er een algemeen geroep op om te stemmen. Hij heeft daarin berust, maar nu ook is hem het regt gegeven om te volharden in zijne meening, dat hij niet volledig is ingelicht omtrent de zaak, waarover heden morgen beraadslaagd is. Nu verzoekt hij den Voorzitter om in het vervolg aanteekening te houden, wie het woord gevraagd heeft, en hoevele malen, ten einde niemand buiten de gelegenheid zij zijne bedenkingen te opperen.

De VOORZITTER antwoordt, dat daarvan aanteekening wordt gehouden. Zoo er heden eene misvatting heeft plaats gehad, dan is het eene vergissing.

De heer VAN BOSSE maakt er ook geen verwijt van tegen den Voorzitter, maar het was hem niet onverschillig, dat hij nog zijne bezwaren in deze zaak hadde uiteengezet.

De heer STOLTE ontwikkelt waarom hij steeds was en is voorstander van de Handel-Maatschappij. Hij bespreekt daarna in het breede het punt, bij § 5 van het Voorloopig Verslag behandeld, in betrekking tot de bemoeijingen der Handel-Maatschappij, omtrent het opkoopen der producten. De slotsom van zijn betoog is, dat hij hoopt, dat, hetgeen in het verslag is opgenomen, aan de Handel-Maatschappij aanleiding zal geven om aan de factory den wenk te geven, om nimmer gebruik te maken van hare bevoegdheid, wanneer die tot nadeel van het circulerend medium kan strekken. Sprekers wensch is, dat de Minister van Kolonien op dit punt, als landvoogd van Ned. Indie, een ander gevoelen mogt omhelzen, dan door hem in de Memorie van Beantwoording is ontwikkeld.

De heer THORBECKE maakt eene voorafgaande opmerking nopens den afstand van het stoomschip *Soembing*, aan den Keizer van Japan ten geschenke gegeven. Spr. houdt dien afstand even onverdedigbaar uit het oogpunt van de wet als uit dat van het algemeen belang, en hij betuigt zijne verwondering dat in de geheele discussie niemand is opgestaan om die handeling te verdedigen. Hij komt daarna terug op zijne reeds verleden jaar gemaakte opmerkingen, *a.* over de betrekking tusschen het Departement van Koloniën en de maatschappij van Weldadigheid; *b.* over de betrekking van een deel onzer katoennijverheid tot Ned. Indie, in verband met de vraag van den Minister van Kolonien aan de Kamers van Koophandel, of er, in verband tot de tegenwoordige omstandigheden, overwegende bezwaren bestaan tegen de opheffing der differentiële inkomende regten en zoo ja, welke? Ofschoon hij spreker een freetrader is, zoo bespreekt hij toch dit punt, omdat het hem voorkomt, dat die vraag nog al wat los is ter neder gesteld, en hij wijdt daarbij vooral uit over het antwoord van de Kamer van Koophandel van Rotterdam, dd. 23 Nov. 1855, op welks belangrijkheid hij zeer wijst.

Hij onderzoekt ook de vraag, welke de nadeelen zijn, waarin onze katoennijverheid zich bevindt tegenover hare mededingers en welke tot dusverre de betrekking der Regering tot die nijverheid is geweest? Hij zegt met de Kamer van Koophandel te Rotterdam, dat gebrek aan kennis onze industrie in dit opzigt verhindert te concurreren met de Duitsche, Zwitsersche en Engelsche katoen-industrie op Java zelf, niettegenstaande de bescherming door onze fabrieken aldaar genoten. Hoe kan men nu, onder dergelijke omstandigheden, zonder kennis, zonder wegneming van de belemmeringen, die onze industrie drukken, kortaf de vraag doen: zullen wij de differentiële regten opheffen?

De heer ROCHUSSEN behandelt enkele punten van koloniaal belang, namelijk omtrent den overgang van landgoederen in handen van Chinezen. Het antwoord der Regering te dien aanzien is hem niet voldoende voorgekomen, vooral ook in verband met de andere daaraan vastgeknoopte vraag, in hoe ver de Europesche wetgeving op Chinezen en andere Oosterlingen van toepassing kan worden verklaard. Buitendien somt hij een aantal punten op, die sedert jaren aanhangig zijn, maar niet tot afdoening zijn gekomen, en hij brengt alles onder de aandacht van den aanstaanden Gouverneur-Generaal. Die punten zijn: 1o. het verband tusschen de Nederlandsche en de Ned. Indische wetgevingen; 2o. de regtspleging op de buitenbezittingen; 3o. het strafwetboek op Java; 4o. de reglementen nopens de uitoefening der politie; 5o. de regeling van de bewaring der hypotheken; en 6o, de herziening der wet op de successie. Nu op het oogenblik, dat er zulk een uitstekend regtsgeleerd landvoogd aftreedt, is het z. i. de tijd om den wensch uit te spreken, dat al die onderwerpen voor zijne aftreding mogten geregeld worden, en dat wijders de nieuwe Gouv.-Gen. vooral de aandacht vestige op de stoomvaart tusschen het moederland en Java, bepaaldelijk in verband met de doorgraving van de landengte van Suez. Hij wijst nog op eenige andere punten, als daar zijn: het stelsel van de suikercultuur in Indie, de werving voor het Indisch leger, voor zoo ver de inlanders betreft; de opkooping door de Handelmaatschappij van de producten, hetgeen in het belang is van de producenten en de reederij, ofschoon daaraan niet te groote uitbreiding moet worden gegeven, zoodat de particuliere handel daardoor niet gedrukt worde; het differentieel stelsel in verband met het stelsel van industrie hier te lande, waaromtrent hij het bijna eens is met wat de heer Thorbecke deswege zoo uitvoerig in het midden heeft gebragt, ten betooge der noodzakelijkheid van eenen trapsgewijzen overgang.

De MIN. VAN KOL. beantwoordt achtereenvolgens de vorige sprekers. — Omtrent het aangevoerde door den heer Stolte, die de vrees heeft geuit, dat de inmenging van de Handel-Maatschappij met den uitvoerhandel nadeelige resultaten kan hebben, bepaaldelijk met het oog op het circulerend medium, — verwijst de Minister naar het contract met de Handel-maatschappij, waarbij de tusschenkomst der Regering in zake van handel-operatien der Handel-maatschappij is uitgesloten. Hij vereenigt zich met hetgeen door den heer Rochussen deswege gezegd is, doch hij deelt de wenschelijkheid, dat er eene goede verstandhouding besta tusschen het bestuur in Indie en de factory van de Handel-maatschappij, ofschoon hij niet weet, dat die verstandhouding verstoord is. Z. Exc. beantwoordt vervolgens de vragen van den heer Thorbecke: *a.* wat aangaat de betrekking der Regering tot de Maatschappij van Weldadigheid en den aanmaak van gewezen goederen voor het leger in Indie en voor koffijzakken. De Minister legt de staten dienaangaande over, ten betooge dat er hier geen sprake is van eene bedekte subsidie zoo als die spreker beweerde; *b.* wat betreft de Nederl. katoennijverheid in betrekking tot Nederl. Indie en in verband met de circulaire aan de Kamers van Koophandel, aangaande de vraag nopens de mogelijkheid van de opheffing der differentiële regten in Ned. Indie. Het doet den Minister leed dat door die circulaire ongerustheid en noodelooze vrees is ontstaan. Die circulaire bevatte volstrekt geene beslissing, noch ook een overijlden stap; maar in verband met onze handel- en scheepvaart-wetgeving kwam het der Regering noodzakelijk voor om te doen onderzoeken, of er voorstellen tot verandering in de Indische tarieven noodig waren, die overigens niet anders dan door de tusschenkomst der wetgevende magt tot stand kunnen worden gebragt. Wat het antwoord der Kamer van Koophandel van Rotterdam op die circulaire aangaat, waarbij zij over gebrek aan kennis klaagt, Z. Exc. zal daarover niet in discussie treden, maar alleen dit zeggen dat, als die Kamer voorlichting kan geven, zij zoowel de Handel-Maatschappij als de industrie zal verpligten.

Z. Exc. beantwoordt de onderscheidene vragen omtrent verschillende punten van wetgeving door den heer Rochussen opgenoemd en geeft daarbij op, op welke hoogte die onderwerpen thans voorbereid of in behandeling zijn, voor zoo ver hij dit althans op dit oogenblik weet. Ook hoopt de Minister dat de tegenwoordige opperlandvoogd van Ned. Indie voor zijne aftreding alles zal kunnen afdoen, wat mogelijk is. Wat de stoompakketvaart tusschen het moederland en de koloniën betreft, er is eene commissie van deskundigen benoemd tot onderzoek der plannen: zij heeft deswege verslag uitgebragt; dat verslag is nu bij den raad van Ministers aanhangig; hij durft zich echter niet vleijen dat hij die pakketvaart nog zal kunnen tot stand brengen, schoon hij zulks zoo gaarne zou gewenscht hebben. Ook heeft gezegde commissie de aandacht gevestigd op de doorgraving der landengte van Suez en op de soort van schepen, met het oog daarop voor de pakketvaart. — Hij stipt vervolgens de nadere punten aan, als daar zijn over de suikercultuur en de bevordering van industrie-scholen in Indië.

De heer GROEN VAN PRINSTERER stelt eene motie van orde voor. Hij was voornemens om eenige bedenkingen aan de Kamer en den Minister te onderwerpen, over de vraag wat nu het gevolg moet zijn van het besluit der Kamer, onlangs met overgroote meerderheid genomen, nopens de onvermijdelijke noodzakelijkheid tot verbetering van het reglement der slaven in West-Indië. Hij stelt thans voor om bij het vergevorderde uur de discussien te verdagen tot morgen. — Dienovereenkomstig wordt besloten.

Daarna brengt de commissie voor de verzoekschriften rapport over eenige in hare handen gestelde adressen uit, waarna de vergadering tot morgen ochtend ten 11 ure wordt gescheiden.

ZITTING VAN WOENSDAG 12 DECEMBER.

Ingekomen eene missive van den Minister van Kolonien ten geleide van staten, wegens de levering van katoenen goederen, door de Maatschappij van Weldadigheid aan het Departement van Kolonien, ingevolge toezegging, gisteren avond door den Minister gedaan. — Drukken en ronddeelen.

Voorts ingekomen eene nadere missive van de heeren Enthoven en Co. betrekkelijk de aanbesteding van duitenplaatjes. — Verzenden naar de commissie van verzoekschriften.

De VOORZ. deelt mede, dat door den heer van Hoëvell gisteren avond een voorstel is ingezonden tot het houden eener enquête, wegens aanbesteding van koperen plaatjes.

De heer MACKAY dringt aan op eene spoedige behandeling van dit voorstel in de afdeelingen en ook op spoed bij het geven van het antwoord door den voorsteller op de aanmerkingen, die deswege in de afdeelingen mogen worden gemaakt.

De VOORZ. zegt, dat hij nog heden de centrale sectien zal bijeenroepen.

Aan de orde is de voortzetting van de algemeene discussien over Hoofdstuk XI (Departement v. Kolonien.)

De heer ELOUT drukt aan den Minister, voor zijn vertrek naar Indie, wel op het hart, om ook op de zedelijkheid, de welvaart, vrijheid en godsdienstzin der Indische bevolking naauw te letten. Hij wenscht de verzekering van den Minister, dat het ook zijne bedoeling is, om het reglement van N. I. in dien zin te doen uitvoeren, dat hij met de zorg voor rust en orde, ook bevordere het zedelijke en godsdienstige belang der bevolking in Indie, zoo veel

in hem is, zal trachten te bevorderen. Hij vestigt de aandacht des Ministers er op, hoe de strijd over godsdienst in waarheid is een strijd van den dag en hoe aan de verkondiging van het Evangelie in Indie vooral behoefte is, tegenover het bijgeloof van het Mohamedanisme. Spr. vraagt ten slotte hoe het gesteld is met de bijzondere nijverheid en den ondernemingsgeest op Java.

De heer GROEN VAN PRINSTERER herinnert aan de met overgroote meerderheid aangenomen motie van 29 November jl., houdende: »de Kamer, van oordeel, dat ook met het doel, om de emancipatie der slaven voor te bereiden en te bespoedigen, onverwijlde verbetering der reglementen wenschelijk is, gaat over tot de orde van den dag.« Die motie was de bevestiging van het eenstemmig besluit der Kamer van 3 Maart jl., waarbij de spoedige herziening en verbetering der reglementen nopens de slaven, noodzakelijk wordt geacht. Nu vraagt Spr.: wat moet het gevolg van die beide besluiten zijn? zal het enkel wezen: onbepaald uitstel? Spreker onderzoekt den zin dier beide motien en geeft den heer van Hoëvell niet toe, dat de motie van 29 November was eene smadelijke motie; want Spr. doet integendeel hulde aan de welwillende pogingen des Ministers, om het lot der slaven te verbeteren, die alleen tegenstand heeft ontmoet in het rapport der staatscommissie.

Spreker staat dus met bijna de geheele Kamer en met den Minister van Koloniën tegenover dat rapport en te gelijk tegenover den hooggeachten en bekwamen afgevaardigde uit Amsterdam, den heer Baud, voorzitter der bedoelde staatscommissie. Hij zou er prijs op stellen, dat men, ten deze, nog vóór het vertrek van den gouverneur-generaal, tot een vergelijk kon komen en dat de heer Baud zich aan de zijde der meerderheid schaarde. Wat is Sprekers verlangen en van hen, die zich met de motie vereenigd hebben? Minder willekeur in de straffen; meerder waarborg voor het onderwijs, vooral het godsdienstige; meerdere zekerheid voor betere voeding; en vooral ook, dat zullen ophouden de schrikkelijke boschpatrouilles. Spr. onderzoekt nu de punten van overeenstemming, maar ook de groote punten van verschil, in zijne zienswijze, met het rapport, welke hij achtervolgens aanwijst en bestrijdt, in verband met de argumenten van uitstel, door den heer Baud, in de zitting van 29 November, voorgedragen. Het voornaam argument is: er komt eene spoedige eindregeling; men moet daarop niet vooruit loopen. Spreker gelooft niet, dat dit mag terughouden van noodzakelijke verbeteringen, vooral in aanmerking nemende, dat onze gewoonten en antecedenten niet medebrengen, dat de arbeid van Staatscommissien zeer spoedig tot practische resultaten leiden. Spr. onderzoekt nu den aard en de onderdeelen van het rapport der Staatscommissie, in verband tot de exceptie: wacht met voorbereidende maatregelen tot dat tot de emancipatie zelve zal worden overgegaan.

Spr. karakteriseert den aard en de strekking van het rapport, dat hij noemt eene pleitmemorie, en als niet geschikt, om eene spoedige emancipatie in de hand te werken, dat is de zaak in staat van wijzen te brengen. Hij ontwikkelt breedvoerig zijne hoofdaanmerking tegen den aard van het rapport en die is: *eenzijdigheid;* hetgeen hij uit drieërlei oogpunten betoogt, als: *a.* er ligt in eene kiem van voorliefde voor eene, misschien gewijzigde, voortduring van denzelfden toestand; *b.* de schets van den slechten toestand der geëmancipeerde Engelsche Koloniën, berust op de getuigenis van een enkelen zendeling, zonder dat gelet is op al hetgeen omtrent de goede gevolgen dier Britsche emancipatie in den laatsten tijd gezegd en geschreven is; *c.* in de berigten der staats-commissie omtrent den toestand der slaven in Suriname, die in het rapport als zeer dragelijk wordt afgeschetst.

Spr. stelt, op het gezag van deskundigen, een geheel ander tafereel daartegen over, ten betooge dat er eigenlijk nog niets van afdoenden aard is gedaan en hij beroept zich daarbij zelfs op hetgeen de heer Baud in 1845 gezegd heeft over de autocratie van de zweep- en spaansche bok der plantage-eigenaren. Hij beroept zich ook vooral daarop, dat sedert 1826 een derde van het getal der slaven versmolten is en dat de Maatschappij tot bevordering van het onderwijs bij de negers (ofschoon de contributie maar *f* 2.50 's jaars beloopt) in Suriname [illegible] leden telt. En zal men, vraagt Spr., onder zoodanige omstandigheden, zich kunnen bevredigen met de argumenten der staats-commissie tot *uitstel*? Is het niet veeleer van belang, dat deze zaak, in verband met den herhaaldelijk uitgesproken wensch der Kamer, zonder uitstel tot stand kome? Voorzeker.

Spr. gelooft, dat dit gevorderd wordt zoowel in het belang van den Minister, als in dat der Kamer. Van den Minister, omdat men hem anders ligtelijk van zwakheid zal blijven beschuldigen en welken indruk zal het maken op Java, als men zeggen zal, hij heeft niet eens die betrekkelijk geringe verbetering van het lot der slaven kunnen tot stand brengen. En in het belang der Kamer, waaromtrent hij alleen zeggen zal, dat, als dergelijke besluiten zonder gevolg blijven, dan de waardigheid der Kamer op het spel komt en de zedelijke invloed der Kamer geknakt wordt.

De heer BAUD doet in den aanhef zijner rede, omtrent de redeneertrant en bestrijdingswijze van den heer Groen, uitkomen, dat, als deze begint met lof toe te zwaaijen, men dan verzekerd kan wezen, dat de arm reeds is opgeheven tot kastijding; en dat, hoe uitbundiger de lof is, hoe scherper de striemen zijn, die hij zal toebrengen. Spr. zal niet treden in eene wederlegging van hetgeen nopens het rapport der staatscommissie gezegd is, omdat hem in de zitting van 29 Nov. ll. het regt betwist is om over dat raprort te spreken, bewerende de heer Thorbecke toen, dat dat rapport toen niet aanhangig was, maar alleen uit beleefdheid was rondgezonden. Daarop werd de motie aangenomen, en Spr. meent dus, dat de Kamer daardoor dat gevoelen, dat het rapport niet aan de orde was, heeft gedeeld. Om die reden zal hij daarover het stilzwijgen in acht nemen, schoon enkele punten opnemende, om de eenzijdigheid en partijdigheid van den heer Groen in het daglicht te stellen, daar hij zelf de commissie van eenzijdigheid beschuldigt. Spr. komt ook niet terug op de motie van 29 Nov. ll., de vrucht van een inderdaad zonderling bondgenootschap; maar hij doet alleen uitkomen, dat de heer Groen op dien dag al zeer weinig met het rapport bekend scheen, in betrekking tot de bestrijding der staatscommissie van het voorstellen van interimaire maatregelen. — En wat nu betreft de aanhaling door den heer Groen van Sprekers woorden in 1845 gebezigd, waaruit blijkt dat hij een vijand is van slavernij, welnu, dat had den heer Groen moeten leiden tot een Christelijk, billijk oordeel, dat had moeten leiden tot de conclusie: die man, die reeds in 1845 een vijand der slavernij was, die zal dan toch zijne gegronde redenen hebben voor het gevoelen omtrent interimaire maatregelen. Dat zou zijn geweest: Christelijk, billijk en regtvaardig.

De heer GROEN VAN PRINSTERER beantwoordt den heer Baud. Al het bijtende bij den aanhef zijner toespraak laat hij ter zijde. Hem is niets ontvallen, dat eenige inbreuk kan maken op de hoogachting en den eerbied, welke hij en zoovele anderen, den heer Baud toedragen, maar hij moet daarbij voegen, dat geen hoogachting, geen eerbied hem ooit zullen terughouden om met vrijmoedigheid af te keuren wat afkeurenswaardig is. De heer Baud zeide dat de citaten, door hem spreker aangehaald, hem hadden moeten overtuigen, dat hij (de heer Baud) geen vriend is van slavernij, en hij heeft daarbij gevoegd, dat Sprekers oordeel was noch billijk, noch Christelijk. Spreker antwoordt hierop met de vraag: wanneer en waar hij den heer Baud geinsinuëerd heeft dat hij een vriend was van slavernij?

Hij vleit zich dan ook dat de heer Baud zoo niet nu, dan bij nader overleg, de woorden zal terugnemen, dat zijn oordeel over dien heer was onbillijk en onchristelijk. De heer Baud heeft ook gezegd, dat hij, spreker, niet uit de staatscommissie zou zijn getreden, zoo hij niet het genoegen wilde hebben om heden die staats-commissie te bestrijden. Spr. antwoordt daarop, dat dit is eene insinuatie onwaardig dengeen die ze gedaan heeft, en onwaardig dengeen tegen wien ze gerigt is; en hij hoopt dat de heer Baud ook dat woord zoo niet heden, dan later zal terugnemen. Spr. komt nu nog kortelijk op de zaak zelve terug en vraagt aan den Minister of het uitstel tot herziening der slavenreglementen, wenschelijk is voor de slaven, voor den Minister en voor de Kamer?

Vervolgens hebben nog verscheidene Sprekers het woord gevoerd, en heeft de Minister van Kolonien de begrooting verdedigd en op verschillende in den loop der discussie aangevoerde punten geantwoord. Daarna is het hoofdstuk voor de kolonien *aangenomen* met 44 tegen 14 stemmen. (Wij zullen het vervolg van het verslag deswege morgen mededeelen.)

Vervolgens is in behandeling gekomen het XII Hoofdstuk (onvoorziene uitgaven), hetwelk zonder beraadslaging is *aangenomen* met 57 tegen 1 stem.

's Gravenhage, 12 December.

Z. M. heeft goedgevonden aan den hofraad W. F. van Otterloo, secretaris van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, vergunning te verleenen tot het aannemen van het ridderkruis der orde van de Poolster, in diamanten, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken.

Z. M. heeft goedgevonden aan H. F. van Meurs, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als burgemeester der gemeente Harderwijk, en als zoodanig te benoemen Mr. G. A. de Meester.

Z. M. heeft goedgevonden aan den heer D. D. Buchler, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als voorzitter en lid van den raad van bestuur der Koninklijke academie van beeldende kunsten te Amsterdam, onder dankbetuiging voor de door hem bewezen diensten.

Z. M. heeft goedgekeurd de aanleg ten koste van de gemeenten Steenwijk, Steenwijkerwold en Vledder, van een kunstweg van verbrijzelde keijen, leidende van de zoogenaamde wipbrug, nabij Steenwijk, langs de Bult, door de buurtschappen Nijenslijk, Moerhove, de kolonie Frederiksoord, tot aan de kerk te Vledder, over eene lengte van 9922 el, en concessie tot tolheffing verleend overeenkomstig het daarbij vastgestelde tarief.

Z. M. heeft aan W. C. Margadant, met toekenning van den rang van luitenant-kolonel, majoor bij het 1ste regement infanterie, een pensioen verleend van *f* 1300; alsmede aan C. C. Six van Oterleek, 1ste luitenant bij het 8ste regement infanterie, een pensioen van *f* 545.

Z. M. heeft goedgevonden te benoemen: bij het 1ste reg. inf. tot majoor, den kap. der 1ste kl., J. F. Vleugels, van het koloniaal werfdepôt; tot 1sten luit., den 2den luit. W. C. Margadant, van het corps; bij het 5de reg. inf., tot 1sten luit., den 2den luit. J. C. W. van Kerkwijk, van het corps; bij het 6de reg. inf., tot kapitein van de 3de kl., den 1sten luit. H. de Jongh, van het corps.

Volgens een berigt van Z. M. consul-generaal in de Havannah, van den 5 Nov. 1855, belooft de suikeroogst zeer gunstig te zullen zijn, en zoude dezelve binnen drie maanden na dien tijd aan onze groote vaartuigen vrachten kunnen verschaffen. Bij het aanvoeren van steenkolen en het transport der landsproducten, inzonderheid suiker, zouden onze vaartuigen boven de 400 tonnen, een nuttig emplooi kunnen vinden.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der noodlijdenden door den jongsten watersnood, ontvangen: 1o. van den Commissaris des Konings in de provincie Friesland, eene quitantie van overstorting in 's Rijks schatkist, groot *twintig gulden*, wegens eene door bezorging van den burgemeester van Idaarderadeel nader ontvangen gift; en 2o. van den heer J. Bosboom te 's Gravenhage, eene som van *vijftien honderd gulden*, zijnde de opbrengst van een plaatwerk getiteld: »*De waterramp van* 1855,« door de leden der maatschappij *Arti et Amicitiæ.*

De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland, heeft den 6 December 1855 de volgende circulaire aan Burg. en Weth. der gemeenten in die provincie gerigt:

»Ik heb de eer U Ed. hiernevens te doen toekomen een exemplaar van het door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen ontwerp van wet, houdende bepalingen omtrent den tijdelijken opslag van meel in entrepôt en andere bergplaatsen.

»Vermits dit ontwerp, indien het door de Eerste Kamer der Staten-Generaal wordt aangenomen, met den 15den dezer in werking treden, zal UEd. ongetwijfeld het groot belang gevoelen, dat er in gelegen is, om de uitvoering van voormeld wetsontwerp reeds nu onverwijld voor te bereiden, en ofsschoon nu wel die moeite vruchteloos zou zijn, wanneer het ontwerp door de Eerste Kamer niet mogt worden aangenomen, zou echter, wanneer het wordt aangenomen, de uitvoering daarvan niet tijdig kunnen plaats hebben, indien zij thans niet reeds wordt voorbereid.

»Naar aanleiding hiervan heb ik mitsdien de eer UEd. uit te noodigen, in zooverre geene publieke entrepôts binnen uwe gemeente bestaan, voor zooveel noodig in overleg met den Rijks-ontvanger, om te zien naar geschikte bergplaatsen, bedoeld bij art. 1 van het ontwerp.

»Zoover in de gemeente daartoe over een geschikt locaal, waarvan het vrije gebruik aan U is verbleven, kan worden beschikt, schijnt het niet te pas te komen, den belanghebbenden kosten van huur in rekening te brengen, en is dan evenmin noodig tarieven, als bedoeld bij art. 2 van het ontwerp, vast te stellen, onder opmerking intusschen, dat op zoodanige tarieven, voor zoo verre zij vastgesteld worden, volgens de laatste zinsnede van gemeld art. 2, 's Konings goedkeuring niet noodig is, zoodat die vaststelling zoo spoedig mogelijk behoort plaats te hebben en daarvan onmiddelijk aan den Rijks-ontvanger mededeeling zal moeten worden gedaan.

»Zoodra het ontwerp door de Eerste Kamer is aangenomen, zal UEd., zonder nadere aanschrijving, tot uitvoering der wet, voor zooverre u daarbij is betrokken, behooren over te gaan, en zal alzoo de afkondiging der wet in de Nederlandsche Staats-courant daartoe voldoende zijn.«

In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt Z. Exc. Jhr. J. C. Gevers, kamerheer des Konings en HD. buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Keizerlijk hof van Rusland, die zich naar St. Petersburg begeeft.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Donderdag, 13 December 6½ ure.
OTHELLO, grand opéra en 4 actes; L'ECOLE DES AGNEAUX, comédie en un acte et en vers.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 14 Dec. 7 ure.
GEREGTIGHEID EN WRAAK OF DE VADER REGTER OVER ZIJN ZOON, tooneelspel in 5 bedrijven naar het Fransch; gevolgd door: ALLE GOEDEREN GEMEEN, vrolijke vaudeville in 1 bedrijf.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 12 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 3/16	5/16	1/4
Dito dito 1844.	3	73 5/8	11/16	—
Dito dito 1844.	4	92 1/2	11/16	5/8
O. I. L. 1844 . . .	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	89	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	—	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101 1/2	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	100 1/2	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	—	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	—	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 1/2	5/8	—
Stieglitz.	4	—	[illegible]	—
dito 1854.	5	79 1/8	3/8	1/4
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86 1/4	[illegible]	[illegible]
POLEN. Certific. . .	4	67 1/4	1/2	1/4
Aand. Lot. fl. 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	20	1/16	1/16
Buitenl.	3	—	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	33 1/16	1/8	1/8
Cert. Coup.		—	—	—
Amortisable		7 1/16	1/8	1/16
PORTUG. Lond. . . .	3	40 3/8	—	—
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . . .	5	63 1/2	11/16	—
Dito 1849—1854. .	5	73 3/8	7/16	3/8
Dito Zilv. Nation. .	5	66 13/16	15/16	15/16
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32 1/2	11/16	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	98	—	—
PERU »	4 1/2	—	—	—
MEXICO »	3	18 1/8	—	—
GREN. »	2 3/4	19 1/16	3/16	1/8
Uitgestelde.		—	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 7/16	1/2	—
VENEZ. » . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/8	—	—

Onbeduidende markt; stemming flaauw.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3	pCt.	88 1/2 à —
Spanje.	1 1/4	»	20 3/8 à —
Mexico	3	»	19 5/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
» »	3	»	—
Spanje	3	»	—
»	1 1/4	»	—

WEENEN, 11 Dec.

Metalliek	5	pCt.	74
Nationaal	5	»	77 5/8
Wissel London		»	10.41
Zilver		»	10.84

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.